

## С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Бойка Ивайлова Чернева

по обявен конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” по професионално направление 3.6. Право (Обща теория на правото) в СУ „Св. Климент Охридски”, обявен в ДВ, бр. 35 от 24 април 2018г.

### **Кандидат в процедурата:**

Доцент, доктор Янаки Боянов Стилов

#### **1. Данни за кандидата в процедурата**

*Доц. Янаки Стоилов* е преподавател в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”. Той започва академичното си развитие през 1984г. като асистент по теория на държавата и правото в ЮФ на СУ „Кл. Охридски”, където последователно заема и академичните длъжности „старши асистент” и „главен асистент”.

През 1989 г. доц. Стоилов защитава успешно докторска дисертация на тема „Субективното право (същност, действие, видове)” и придобива образователната и научна степен „доктор по право”. През 2002г. заема академичната длъжност „доцент” с тема на хабилитационен труд „Държавната власт: правно-политически разграничения и съотношения”. Води лекционни курсове по „Обща теория на държавата”, „Политология” и „Обща теория на правото” пред студенти от специалностите „Право” и „Международни отношения” на ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски”, както и лекции по дисциплините „Обща теория на правото” и „Обща теория на държавата” в ЮФ на ПУ „П. Хилендарски”. От 2016 г. доц. Стоилов е почетен професор на Университета Джао Тонг-Шанхай – един от най-реномираните университети в Китай.

Преподавателската дейност на доц. Стоилов е съпроводена с активна общественно-политическа дейност. Той е избран два пъти за районен съветник от р-н Красна поляна – гр. София. Впоследствие е избран за народен представител в VII-то Велико народно събрание (1990-1991г.), в което е Секретар на Комисията за изработване на проект за нова конституция. Избран е за народен представител в 36, 38, 39, 40, 41, 42 и 43 Народно събрание. Последователно е Зам.-председател и Председател на българската делегация в Интер-парламентарния съюз – 1997-2009г. Бил е член на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа – 2009-2017 г., като е заемал позициите Председател и Зам.-председател на българската делегация. Като представител в ПАСЕ е бил член на Комисията по правни въпроси и човешки права и на Комисията по мониторинг.

В рамките на конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” доц. Стоилов е представил списък с публикации за участие в конкурса, авторска справка за приносите и справки за индексирани и цитирани публикации.

## **2. Научноизследователска дейност**

Кандидатът в процедурата е предоставил за рецензиране монографичен труд „Правните принципи: теория и приложение” и множество научни статии и доклади в областта на Общата теория на правото и Общата теория на държавата, както следва: Конституционализъм и конституционна промяна. – Понеделник, 2003, № 1-2, 45-64; Конституционната демокрация и кризата на националната държава. – Ново време, 2003, № 10, 27-33; Къде е границата между правото и политиката. – Юридически свят, 2004, № 1, 32-41; Референдумът срещу недостига на легитимна власт. - Общество и право, 2007, № 5, 3-12; Еволюция на конституционните принципи. (От Търновската конституция до Конституцията на Република България). – В: Учредителното събрание и българските конституции. (130 години Учредително Народно събрание и Търновска конституция) С.: НС, 2009, 111-120; Паралели между

Търновската конституция и съвременната конституционна действителност. – В: 135 години от приемането на Търновската конституция. [Сборник доклади от научна конференция, посветена на 135-ата годишнина от приемането на Търновската конституция]. С.: Сиби, 2014, 220-223. (Състав., научна ред. и предг.: В. Мръчков); Основните права като принципи на правото. – В: Право и права. [Сборник в памет на проф. д-р Росен Ташев]. Съставител: С. Гройсман. С.: УИ „Св. Кл. Охридски”, 2016, 40-54; Нормативни функции на правните принципи. – В: Научни четения в памет на Венелин Ганев и Никола Долапчиев. [Сборник доклади]. (Съставители: Д. Вълчев, Пл. Панайотов, С. Гройсман, Кр. Манов). С.: УИ „Св. Кл. Охридски”, 2017, 218-229; Разграничение между правни принципи и правила. – В: Научни четения на тема „Правни норми и правни принципи” [Сборник доклади]. (Съставители: Д. Вълчев, Пл. Панайотов, С. Гройсман, Кр. Манов). С.: УИ „Св. Кл. Охридски”, 2017, 46-65; Форми на правните принципи. – Съвременно право, 2017, № 2, 7-21; Категорията „общи принципи” – на и в международното право. – В: Сборник от Международна научна конференция „Роля и значение на международното и наднационалното право в съвременния свят”, организирана по повод 90-годишнината на проф. д-р Иван Владимиров, 27 октомври 2017 г.; Революция и конституция – влияние и зависимост. – В: Сборник от научна конференция „Конституция и държавност”, организирана от ИФ на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий” по повод 70-годишнината от приемането на Втората българска конституция; The Rule of Law Principle as a Criterion for Validity of Legal Acts. – In: Rule of Law in the Beginning of the 21<sup>st</sup> Century, Ed.: M. Belov, Hague: Eleven, 2018; Проверките на Инспектората към ВСС и независимостта на съдебната власт: между формализма и същината. – В: 10 години Инспекторат към ВСС (2008-2018). С.: Инспекторат към ВСС, 2018. Доц. Стоилов представя и редица статии в областта на политическата теория, които също съдържат научни приноси.

Преподавателската и научноизследователската дейност на доц.

Стоилов отговарят на условията, предвидени в чл. 29 от Закона за развитие на академичния състав в РБ и на изискванията на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор”. Изрично следва да бъдат отбелязани основните научните приноси в областта на Общата теория на правото, съдържащи се в задълбоченото монографично изследване „Правните принципи: теория и приложение”.

- Създава се цялостна теоретична концепция за същността, функциите, формите и видовете правни принципи, представляващо съществен научен принос в областта на теорията на правото;

- Извеждат се и се анализират критерии за разграничаване на правните принципи и правила, които стоят в основата на изградената от автора теоретичната концепция;

- Дадени са оригинални определения за правен принцип и правно правило, което също представлява съществен научен принос в областта на теорията на правото;

- Функциите на правните принципи са систематизирани, като са разделени в две групи – социални и юридически. За първи път подробно се анализират нормативните функции на правото;

- За първи път в правната наука се въвежда и подробно се анализира категорията форма на правните принципи;

- Посочени са общите характеристики и различията между основните права и правните принципи, като е аргументирано становище, че някои от основните права действат по-скоро като принципи, отколкото като субективни права, поради своята незавършеност и недостатъчна гарантираност;

- Направен е анализ на видовете правни принципи, като се обогатяват съществуващите класификации. Разглеждат се следните класификации: обществено-политически и присъщи на правото принципи; общи и специални; принципи на частното и на публичното право; принципи на националното и на международното право. Направено е разграничение

между принципите на международното право и принципи в международното право. Принципите на правото на ЕС са обособени на видове според тяхното предназначение и произход. Предложено е обособяване на принципите на Hard Law и Soft Law принципи;

- Приносни моменти се съдържат в рамките на изследването на връзката между правните принципи и проблема за валидността в правото. Принципите са сред критериите за валидност на правните правила. Те легитимират правото и правния ред;

- Принципът на правовата държава е разгледан като критерий за валидност на правни актове. Обосновава се като принцип с основополагащо значение;

- Равенството е изследвано като определящо правото основание. Обособява се предметната и субектната страна на правното равенство. Анализират се равенството на мярата и неравенството на резултата. Изложени са идеи за преход от либерално към социално равенство и от формално равенство към равенство на условията.

Доц. Стоилов изследва природата на правните принципи и в редица статии, които също съдържат приносни моменти в областта на Общата теория на правото: „Разграничение между правни принципи и правила”; „Нормативни функции на правните принципи”; „Основните права като принципи на правото”; „The Rule of Law Principle as Criterion for Validity of Legal Acts”.

В областта на Общата теория на правото и Общата теория на държавата доц. Стоилов представя и статии, съдържащи научни приноси по отношение на *конституционализма, конституцията и конституционното развитие на България*. Авторът изследва отношението между правото и политиката. За първи път се извеждат ясно и аргументирано критерии за тяхното обособяване: онтологичен, деонтологичен, мотивационен и аргументационен. Обосновава се мястото на конституционното правосъдие - между правото и политиката. Разглежда се съотношението между

юридическата и политическата власт (в статията „Къде е границата между правото и политиката?“).

Научни приноси се съдържат и в публикациите относно *пряката демокрация* (в статията „Референдумът срещу недостига на легитимна власт“) и *съдебната власт* (в статията „Проверките на Инспектората към ВСС и независимостта на съдебната власт: между формализма и същината“).

Приносен характер в областта на Общата теория на правото имат публикациите, посветени *на основни правни възгледи и методологията на правната наука*. В статията „Карл Маркс за правото и за правата“ се разглежда един от аспектите на творчеството на К. Маркс. На обсъждане се поставят въпроси за произхода, същността и природата на правото. В статията „Класически и нови концептуални граници в теорията на правото“ се прави кратък преглед на развитието на двете основни школи на правото – Естествено правната школа и Школата на позитивното право. Новост е изложеното прегрупиране на направленията в правната теория и тенденциите на развитие.

Научни приноси се съдържат и в публикациите, посветени на теорията на политиката. Те са изложени в рамките на обсъждането на политическия процес и дискусиите за Конституцията, деленето „ляво – дясно“ в политиката, отношението между политика и популизъм, проблемите на българския преход и равносметката за него, съвременното развитие на Китай, отношението между наука и политика, проблема за революциите в съвременния свят.

### **3. Брой цитирания и индексирани публикации**

Доц. д-р Янаки Стоилов е предоставил справка за индексирани и цитирани публикации от Университетската библиотека на СУ ”Св. Климент Охридски” и системата „Авторите”, която удостоверява следното: **1 цитирание** в Web of Science Clarivate Analytics (1960-2018г); **2 цитирания** Scopus ELSEVIER (1960-2018); **6 цитирания** в Central and Eastern European

Online Library; *1 цитиране* в CiteSeerX и *1 цитиране* и *1 рецензия* в Киберленинка. Справката съдържа установени цитирания от автора, както и информация за индексирани публикации: *13 публикации* в ИНИОН РАНР; *1 публикация* в база данни „Науковедение“. Удостоверяват се публикации, отразени в библиотечни каталози: Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ – *130 публикации*; Университетска библиотека „Св. Климент Охридски“ - *25 публикации*; Karlsruhe Virtueller Katalog – *6 публикации*; Library of Congress – *1 публикация*.

Предоставена е справка от Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, която показва установени *104 цитирания* в Google Scholar и чужди и български научни издания.

Посоченото е доказателство за качествата и приносния характер на научните публикации на доц. Стоилов, които са познати, приети и често цитирани в авторитетни юридически издания.

#### **4. Заключение**

Преподавателската и научната дейност на доц. д-р Янаки Стоилов напълно отговарят на условията на конкурса за заемането на академичната длъжност „професор“. Те са в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. С убеденост формулирам своята ***положителна оценка и препоръка*** към научното жури по конкурса да подкрепи неговата кандидатура.

***Предлагам научното жури да вземе решение да предложи на Факултетния съвет на ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ да избере доц. д-р Янаки Стоилов за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.6. Право (Обща теория на правото).***

Член на научното жури:

01 август 2018г.

Доц. д-р Бойка Чернева